

**Česká školní inspekce
Moravskoslezský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIT-1513/21-T

Název	Základní škola Havířov-Šumbark Školní 1/814 okres Karviná, příspěvková organizace
Sídlo	Školní 814/1, 736 01 Havířov-Šumbark
E-mail	skolni.zs@volny.cz
IČ	70958149
Identifikátor	600136469
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	MVDr. Martin Svoboda
Zřizovatel	statutární město Havířov
Místo inspekční činnosti	Školní 814/1, 736 01 Havířov-Šumbark
Termín inspekční činnosti	23. 11. 2021 – 26. 11. 2021

Inspekční činnost byla zahájena předložením pověření k inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Inspekční činnost podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle školních vzdělávacích programů.

Zjišťování a hodnocení naplnění školních vzdělávacích programů pro základní vzdělávání.

Charakteristika

Základní škola, Havřířov-Šumbark Školní 1/814 okres Karviná, příspěvková organizace (dále „škola“) vykonává činnost základní školy, školní družiny a školní jídelny - výdejny. K termínu inspekční činnosti se v 11 třídách základní školy vzdělávalo 247 žáků, z toho 25 se speciálními vzdělávacími potřebami, u 12 žáků škola nemá informace o jejich pobytu a průběhu vzdělávání. Školní družina poskytovala zájmové vzdělávání ve dvou odděleních 49 žákům. Počet žáků má v posledních letech rostoucí tendenci.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Ředitel školy vykonává funkci od školního roku 2016/2017, část svých kompetencí účelně delegoval na zástupkyni ředitele. Zpracoval dlouhodobou koncepci rozvoje školy, kterou se daří cíleně naplňovat především v oblasti partnerských vztahů a projektové činnosti, což zefektivňuje vzdělávání žáků a přispívá k rozvoji jejich potřeb a potenciálu. Systém řízení odpovídá velikosti školy. Škola má v současné době dva školní vzdělávací programy, a to z roku 2016 dobíhající pro určité ročníky a druhý s platností od 1. 9. 2021 vytvořený na základě změn Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. V rámci kontrolní činnosti se vedení školy snaží objektivně hodnotit práci zaměstnanců. Realizace činností napříč jednotlivými úseky je sledována, pravidelné porady vedení a pedagogické rady podporují vzájemnou spolupráci pedagogů a v jejich průběhu jsou bezodkladně řešeny aktuální problémy. Činnost školy je ve většině oblastí plánovitá, systém vnitřních směrnic vytváří předpoklady pro účelné fungování subjektu. V oblasti využívání inovativních metod a forem výuky a nastavení pravidel vhodného chování žáků v některých třídách však chybí systematickosti přijímaných efektivních opatření.

Třídy školy jsou vybaveny standardně, učební pomůcky a výpočetní technika jsou v průběhu vzdělávání využívány. Estetické prostředí celé školy a jednotlivých tříd je velmi vkusně a účinně zařízeno s ohledem na funkčnost, názornost a tematicnost vzdělávání, čímž je podporováno opakování a procvičování učiva nejen v hodinách, ale i o přestávkách. K pohybovým aktivitám žáků slouží tělocvična, pracovní výchova je vyučována ve školní dílně, jejíž vybavení a náradí je zastaralé, ale udržované. Škola využívá školní hřiště a sportoviště pod správou města a dalších subjektů. Školní družina využívá vlastní prostory, které jsou vhodně upraveny pro zájmové aktivity. Pozitivní estetickou úroveň celé školy negativně ovlivňuje stav oken, který ohrožuje bezpečnost žáků.

Složení pedagogického sboru umožňuje plnit záměry a cíle školních vzdělávacích programů. Další vzdělávání pedagogických pracovníků je zajišťováno na základě zpracovaného plánu a pedagogové se daných školení aktivně účastní. Daný plán však dostatečně nezohledňuje potřeby jednotlivých pedagogů vzhledem ke vzdělávání žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Poradenské služby škola zajišťuje prostřednictvím výchovného poradce, školního metodika prevence a kariérového poradce. Ve spolupráci s třídními učiteli evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a společně realizují podpůrná opatření doporučená školskými poradenskými zařízeními. Škola nastavila systém řešení absence žáků, o nichž nemá informace, který je zaměřený na okamžité jednání školy v rámci výchovných komisí, spolupráce s Organem sociálně-právní ochrany dětí a s Policií ČR. Jedním z cílů primární prevence rizikového chování ve škole je snížení neukáznivosti a problémového chování žáků, což se prozatím účinně nedaří. Je potřeba zefektivnit práci se třídou i s externími odborníky na tuto problematiku. Škola realizuje systém jednotného postupu učitelů při jednání se zákonnými zástupci žáků. Přesto je komunikace s některými zákonnými zástupci

žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí obtížná a stávající systém spolupráce nevede k omezení kázeňských prohřešků žáků.

Problematika bezpečnosti, ochrany zdraví a požární prevence jsou nedílnou součástí vzdělávání. Škola v souvislosti s realizovanými činnostmi vzhledem k sociálnímu prostředí, ve kterém žáci vyrůstají, průběžně seznamuje s riziky a se způsoby předcházení možných úrazů. Školní stravování je zajištěno smluvně provozovatelem stravovacích služeb. Školní jídelna - výdejna se zapojuje do projektu potravinové a materiální pomoci „Obědy do škol“ a získává tak finanční podporu k úhradě stravného pro cca 80 % žáků, kteří ze sociálních důvodů nemohou využívat služeb školního stravování. Škola se efektivně snaží získávat finanční prostředky na aktivity pro žáky z různých projektů či programů.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Inspekční činnost byla rovněž zaměřena na hodnocení průběhu vzdělávání na prvním i druhém stupni základní školy a také ve školní družině. Většina hospitovaných hodin se vyznačovala vhodně nastavenou strukturou. Pracovní klima podporovalo otevřenou komunikaci mezi pedagogy a žáky. Žáci měli možnost vyjádřit své názory, obsah učiva však nebyl vždy propojován s reálnými situacemi běžného života, čímž nebylo podporováno chápání souvislostí mezi znalostmi a zkušenostmi jednotlivých žáků. Kvalita výuky napříč prvním i druhým stupněm základní školy nebyla vyrovnaná. Některé hospitované hodiny byly jednotvárné, jednotlivé činnosti na sebe účelně nenavazovaly, což omezovalo správné pochopení a upevnění znalostí. Sledovány však byly i hodiny, kdy učitelé volili zajímavé a efektivní metody, kterými žáky dokázali zaujmout a zejména motivovat díky vhodným postupům i názorným ukázkám. Ve většině vyučovacích hodin však převažovala frontální výuka s dominantní rolí učitelů a upřednostňování výkladu učiva v kombinaci se samostatnou prací žáků. Ojedinele byla zaznamenána práce ve dvojicích či skupinách, učitelé se dostatečně nezaměřovali na rozvoj spolupráce či diskuze v rámci řešeného problému. V nízké míře se učitelé zaměřovali např. na porovnávání jednotlivých úkolů žáky. Většinou žáci pracovali na stejných úkolech se stejnou mírou obtížnosti, nebyla patrná diferenciací učiva vzhledem k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. V hodinách rovněž nebyla zaznamenána práce s různými informačními zdroji, nedocházelo tak k interpretaci či kritické analýze daných úkonů. Prvky formativního hodnocení a sebehodnocení, důležité pro zvýšení podílu žáka na vlastním procesu učení, byly do výuky zařazovány jen v některých hodinách, nedochází tak k systematickosti ve sledování vzdělávacího pokroku jednotlivých žáků.

Na prvním stupni základní školy ve většině vyučovacích hodin převažovala frontální výuka bez výraznějšího doplnění jinými aktivizujícími metodami. Patrné rovněž nebylo důsledné dodržování třídních i společenských pravidel a kázně. Zdařilé se však jevíly hodiny v prvních ročnících, kdy učitelky účelně střídaly vyučovací metody, což podporovalo samotné učení a jako efektivní byla rovněž hodnocena kooperace asistentů pedagoga s těmito vyučujícími. V ostatních hodinách byla spolupráce asistentů pedagoga s vyučujícími hodnocena jako méně efektivní, zejména při využití nástrojů a pomůcek. V části hodin byla pro prezentaci a doplnění učiva i zvýšení názornosti využita interaktivní technika. Ojedinele byly využívány příležitosti k sebehodnocení žáků či vzájemnému hodnocení. Závěrečné zhodnocení práce žáků, zopakování důležitých poznatků a zvládnutí učiva prováděli častěji učitelé, pro podporu jazykových a argumentačních dovedností by bylo žádoucí do těchto dílčích aktivit zapojit i žáky.

Ve výuce na druhém stupni základní školy rovněž převažovala frontální výuka v kombinaci se samostatnou prací žáků. Zdařilé byly hospitované hodiny v devátém ročníku, kdy

převažovala klidná pracovní atmosféra podporující proces učení, žáci respektovali nastavená pravidla a normy. Zaznamenána byla napříč předměty práce s textem, včetně porozumění jeho obsahu s názornými ukázkami. V některých hodinách dokázali vyučující využít například práci s myšlenkovou mapou. Všichni žáci však pracovali na stejných úkolech se stejnou mírou obtížnosti, což v případě rychlejších žáků vedlo následně k jejich pasivitě. Role asistentů pedagoga byla ve všech hodinách pomocná, věnovali se podpoře jednotlivým žákům se speciálními vzdělávacími potřebami, v některých hodinách však nebyl viditelný pedagogický soulad mezi nimi a vyučujícími. V části hodin žáci nedodržovali nastavená pravidla ohledně vhodného chování, což vedlo k prostojeům a jednotlivé části hodiny na sebe nenavazovaly. V hospitovaných hodinách cizích jazyků žáci prokazovali nízký zájem a malou motivaci o daný předmět. V hospitovaných hodinách výchov někteří žáci nedodržovali nastavená pravidla ohledně chování a rovněž nedodržovali pokyny školy ohledně vhodného cvičebního či pracovního oděvu. Vyučující poskytovali všem žákům příležitost aktivně se zapojit do výuky, při vypracování úkolů průběžně žákům poskytovali zpětnou vazbu.

Při vzdělávání žáků ve školní družině byly vhodně zařazeny odpočinkové a zájmové činnosti s cílem poskytnout žákům nejen prostor pro relaxaci, ale rovněž je vést ke správnému využití volného času. Žáci si volili aktivity podle vlastního zájmu a momentálních potřeb nebo se zapojovali do výtvarných činností, k dispozici měli dostatečné množství her a hraček. Vychovatelky jim poskytovaly příležitosti k seberealizaci, přihlížely k jejich možnostem a schopnostem.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Pro hodnocení výsledků vzdělávání žáků škola stanovila pravidla, která jsou součástí školního řádu. Vyučující získávají přehled o znalostech jednotlivých žáků a výsledcích vzdělávání prostřednictvím běžných hodnotících nástrojů. Škola poskytuje neprospívajícím žákům možnost doučování. Systém podpory se v minulých letech jevil jako účinný, ve školním roce 2019/2020 neprospěl jeden žák. Celkem 17 žáků bylo nehodnoceno, škola neměla informace ohledně jejich pobytu a průběhu vzdělávání. V loňském školním roce 2020/2021 neprospělo 14 žáků, u 17 žáků škola neměla informace ohledně jejich pobytu a vzdělávání, proto byli nehodnoceni. Nárůst v počtu neprospívajících byl z důvodu obtížnější komunikace se zákonnými zástupci v době distanční výuky. I tak škola nastavila částečně účinný systém, kdy školní asistentka docházela do rodin s učivem a úkoly. K termínu inspekční činnosti bylo do doučování zapojeno 118 žáků školy, systém je nastaven efektivně, avšak naráží na nižší zájem a podporu ze strany zákonných zástupců. Výsledky vzdělávání odpovídají jednotlivým individuálním předpokladům žáků. Po ukončení základního vzdělávání většina žáků pokračuje ve středních školách v oborech středního vzdělání s výučním listem.

V loňském školním roce v době distanční výuky bylo evidováno 18 331 hodin neomluvené absence, z toho připadá 14 759 hodin na žáky, o kterých škola nemá bližší informace. Pro srovnání ve školním roce 2019/2020 evidovala škola 10 932 neomluvených hodin, z toho 9 600 hodin připadalo na žáky, o nichž škola nemá informace ohledně jejich pobytu a průběhu vzdělávání. Nárůst neomluvené absence u žáků, kteří školu navštěvovali tak činí 168 %. Opatření přijímaná školou vzhledem k problémovému chování či absenci žáků bylo a je zkomplikováno nejen koronavirovou pandemií, ale také z důvodu negativního postoje části zákonných zástupců, což se škola snaží řešit na všech dostupných úrovních.

Pedagogové získávají a vyhodnocují výsledky vzdělávání všech žáků a sledují jejich vzdělávací pokroky. Zákonným zástupcům škola poskytuje průběžné informace o výsledcích vzdělávání, zveřejňuje aktuality týkající se její činnosti. Škola se snaží vytvářet prostředí pro zapojení žáků do individuálních a týmových soutěží (recitační, sportovní) podporujících jejich zájem i nadání. Dosahované výsledky jsou pravidelně vyhodnocovány a oceňovány.

Kvalitu výchovně vzdělávacího procesu pozitivně ovlivňují partnerské vztahy. Škola k podpoře kompetencí žáků a k rozšíření vzdělávací nabídky efektivně spolupracuje mimo jiné s místními sportovními kluby, ostatními základními školami, ZOO Ostrava a rovněž rozvíjí spolupráci se základní školou v Polsku.

Ve škole působí školní parlament složený ze zástupců žáků jednotlivých ročníků, který pod vedením pedagogů pomáhá při realizaci školních akcí a podílí se rovněž na chodu školy svými náměty, které ředitel školy zohledňuje. Škola organizuje pro žáky řadu zájmových útvarů, např. v rámci kroužku Klub občanského vzdělávání a demokratického myšlení vydává školní časopis.

Školní vzdělávací program školní družiny je realizován formou pravidelných, průběžných a příležitostných činností. Vychovatelka se snaží o vybudování nebo posílení motivace žáků k účelným volnočasovým aktivitám. V činnosti školní družiny se pozitivně odráží také zapojení do celé řady projektů.

Závěry

Vývoj školy

- Od poslední inspekční činnosti došlo k nárůstu počtu žáků a tříd (ve školním roce 2015/2016 bylo v devíti třídách vzděláváno 183 žáků, ve školním roce 2021/2022 bylo v 11 třídách vzděláváno 247 žáků), ve školním roce 2016/2017 došlo ke změně ředitele školy.
- Vedení školy dlouhodobě řeší v součinnosti s úřady problematiku žáků, o jejichž pobytu a průběhu vzdělávání nemá informace. Škole se nedaří tyto žáky a jejich zákonné zástupce ze sociálně znevýhodněného prostředí motivovat ke vzdělávání.
- Vedení školy se nepodařilo od minulé inspekční činnosti ve školním roce 2015/2016 přijmout účinná opatření vzhledem ke zvýšení zájmu žáků o vzdělávání a zajištění bezpečnosti v souvislosti se stavem budovy školy.

Silné stránky

- Efektivně nastavené partnerské vztahy účelně podporují rozšíření nabídky školních i mimoškolních aktivit žáků, které vedou k rozvoji jejich osobnosti a potenciálu.
- Estetické prostředí celé školy a jednotlivých tříd cíleně a účelně podporuje rozvoj osobnosti žáků, jejich schopnosti vnímat, oceňovat a zapojovat se do tvorby vkusného a kulturního prostředí pro výuku i volnočasové aktivity.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Využívání standardních vzdělávacích postupů bez aplikace inovativních metod a forem práce, bez zohlednění systematické diferenciací výuky vzhledem k schopnostem a možnostem jednotlivých žáků.

- Prevence rizikového chování není příliš účinná, je žádoucí zefektivnit četnost práce se třídou i s externími odborníky.
- Minimální uplatňování různých forem formativního hodnocení, sebehodnocení, vzájemného hodnocení a společného závěrečného zhodnocení výuky nedostatečně podporuje další motivaci žáků k učení.
- Pedagogický tým není formou dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků cíleně orientován na nové trendy ve výuce, práci se třídou a žáky s nevhodným chováním.
- Vedení školy nepřijímá systematická opatření vedoucí k dodržování pravidel vhodného chování a postupného cíleného zlepšování vzdělávacích výsledků jednotlivých žáků.
- Spolupráce asistentů pedagoga s vyučujícími nebyla vždy zcela efektivní.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zaměřit se na oblast dalšího vzdělávání učitelů směřující k inovativním metodám a formám výuky, které by měly být aplikovány ve vzdělávacím procesu spolu s diferenciací úkolů.
- Prevenci rizikového chování zaměřit na žáky s problémovým chováním a zapojit odborné externí organizace, které se touto problematikou zabývají.
- Poskytovat systematicky zpětnou vazbu ve vyučovacích hodinách a zařadit formativní hodnocení, závěrečné zhodnocení, sebehodnocení a vzájemné hodnocení žáků a tím rozvíjet např. komunikační či argumentační schopnosti žáků.
- Analyzovat nastavený systém monitoringu průběhu a výsledků vzdělávání a stanovit další konkrétní postupy směrem k žákům s problémovým chováním a také ke zvýšení kvality poskytovaného vzdělávání.
- Vést pedagogy a asistenty pedagoga k systematické spolupráci především při přípravě a průběhu práce s jednotlivými žáky.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školy ve lhůtě do 14 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ze dne 1. 9. 2021
2. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání ze dne 1. 9. 2016 včetně příloh
3. Školní vzdělávací program pro školní družinu ze dne 1. 9. 2021
4. Třídní knihy vedené ve školním roce 2021/2022 (vybraný vzorek)
5. Dokumentace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vedená ve školním roce 2021/2022 (vybraný vzorek)
6. Organizace školy 2021/2022 (mj. organizační řád včetně organizačního schématu, další vzdělávání pedagogických pracovníků, kontrolní a hospitační činnost, organizace výuky, dohledy, rozvrh hodin, roční plány práce, koncepční záměry)
7. Vybraný vzorek školní matriky základní školy a školní družiny vedené ve školním roce 2021/2022
8. Vybraný vzorek dokladů o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků školy
9. Vybraný vzorek dokumentace vztahující se k bezpečnosti a ochraně zdraví ve školním roce 2020/2021 a 2021/2022
10. Vybraný vzorek dokumentace vztahující se k finančním podmínkám školy pro školní rok 2020/2021 a 2021/2022
11. Smlouva o zabezpečení školního stravování uzavřená na dobu určitou (od 1. 9. 2021 do 30. 6. 2022)

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Moravskoslezský inspektorát, Matiční 20, 702 00 Ostrava, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.t@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitelky inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Mgr. Daniel Jakubek Ph.D., školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Daniel Jakubek Ph.D. v. r.

Bc. Stanislav Daniel, odborník na vzdělávání
žáků ze sociálně znevýhodněného prostředí

Bc. Stanislav Daniel v. r.

Mgr. Jana Svačinová, školní inspektorka

Mgr. Jana Svačinová v. r.

PaedDr. Jarmila Horová, školní inspektorka

PaedDr. Jarmila Horová v. r.

Mgr. Irena Křiváková, školní inspektorka

Mgr. Irena Křiváková v. r.

Ing. Katarína Bialoňová, kontrolní pracovnice

Ing. Katarína Bialoňová v. r.

Ing. Klára Kudlíková, kontrolní pracovnice

Ing. Klára Kudlíková v. r.

V Ostravě 14. 12. 2021

Datum a podpis ředitele školy potvrzující projednání a převzetí inspekční zprávy

MVDr. Martin Svoboda,
ředitel školy

MVDr. Martin Svoboda v. r.

V Havířově 20. 12. 2021